

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, *Adalet Bakanı Yılmaz Tunç* tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Bartın

Hakkâri Milletvekili

Ankara Sincan 2 No'lu Yüksek Güvenlikli Cezaevi'nde tutulan mahpus İsmet Karak'ın 6 Mayıs 2025 tarihli mektubunda, cezaevi idaresine yönelik son derece ciddi hak ihlali iddiaları yer almaktadır. Karak'ın anlatımına göre, cezaevi idaresi tarafından kişisel temizlik araçları olan tırnak makası ve temizlik ekipmanlarına el konulmuş, gerekçe olarak ise mahpuslar tarafından pencerelere yerleştirilen “tel kafes” yapının zarar görmesi gösterilmiştir.

Mahpuslar tarafından “hayvanat bahçesi kafesi” olarak tanımlanan bu yapılar, mahpusları temiz havadan, doğal gün ışığından ve dışarıyı görme hakkından yoksun bırakmaktadır. Bu uygulama hem fiziki hem de psikolojik açıdan ağır bir izolasyon biçimi olup insanlık onurunu zedeleyici niteliktedir. Hücrelerdeki sürekli nem, yetersiz hijyen, temizliğe erişimin engellenmesi, sosyal ve kültürel faaliyetlerin durdurulması gibi unsurlar cezaevinde yaşamı ciddi biçimde zorlaştırmakta, insan onuruna aykırı koşullar yaratmaktadır.

Mahpuslara günde yalnızca bir saat havalandırma hakkı tanındığı ve sosyal ilişkilerin neredeyse sıfırlandığı ifade edilmektedir. Bu durum, tecritin ağırlaştırılmış bir biçimi olup Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) kararları ve Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi (CPT) raporlarıyla da çelişmektedir.

Özellikle dikkat çekici bir diğer husus ise mahpuslar arasında gıda, kıyafet ve temizlik malzemesi paylaşımı gibi insani yardımlaşma biçimlerinin “örgütsel faaliyet” olarak tanımlanarak disiplin cezalarına konu edilmesidir. Mahpusların birbirine yardım etmesi, temel insanlık gereği ve evrensel etik normların parçasıdır. Bu tür bir yardımlaşmanın cezai yaptırımla bastırılması hem insani dayanışma hakkının ihlalidir hem de toplumsal dayanışma kültürüne yönelik açık bir saldırıdır.

Mektupta ayrıca, mahpusların yalnızca TRT kanallarına erişiminin sağlandığı, dış dünyadan objektif bilgiye ulaşma çabalarının ise sistemli biçimde engellendiği ifade edilmiştir. Karak, İlke TV, Tele 1 TV, Halk TV, Now TV ve Sözcü TV gibi kanalların izlenmesine izin verilmediğini belirtmektedir. Bu durum, cezaevinde tutulan mahpusların haber alma hakkının ihlali niteliğindedir.

Ayrıca, Türkiye cezaevlerinde yalnızca Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı mahpuslar değil; İran, Irak, Suriye başta olmak üzere çeşitli ülkelerden gelen Kürt, Arap, Fars ve Türkmen kimliklerine sahip yabancı mahpuslar da bulunmaktadır. Bu mahpusların da benzer şekilde izolasyon, sağlık hakkı ihlali, dil ve kültürel ayrımcılık, savunma hakkının kısıtlanması gibi uygulamalara maruz kaldıklarına dair ciddi iddialar kamuoyuna yansımaktadır. Bu gruba ilişkin denetim, uluslararası yükümlülükler çerçevesinde şeffaf bir biçimde ele alınmalıdır.

Ankara Sincan 2 No'lu Yüksek Güvenlikli Cezaevi'nde yaşanan uygulamalar, sadece bireysel değil kurumsal ve yapısal bir hak ihlali rejiminin işaretidir. Mahpusların insan onuruna uygun koşullarda yaşama, temizliğe erişim, gün ışığı görme, haber alma ve yardımlaşma gibi en temel hakları ihlal edilmektedir. Bu hak ihlallerine derhal son verilmesi, cezaevlerinin insanlık onuruna uygun koşullara kavuşturulması ve ulusal/uluslararası yükümlülüklerin yerine getirilmesi acil bir zorunluluktur.

Bu bağlamda;

1. Ankara Sincan 2 No'lu Yüksek Güvenlikli Cezaevi'nde mahpusların kişisel temizlik malzemelerine erişimlerinin sınırlandırılması hangi mevzuata dayandırılmaktadır? Tel örgü hasarının tüm koşullara yönelik kolektif bir yaptırıma dönüştürülmesi, idari olarak nasıl gerekçelendirilmektedir?
2. Cezaevindeki mahpusların, pencere önlerine yerleştirilen ve "tel kafes" olarak nitelendirilen yapılar nedeniyle gün ışığı, temiz hava ve dış dünya ile görsel temas hakkından yoksun bırakıldıkları iddialarına ilişkin Bakanlığınızın yürüttüğü herhangi bir denetim ya da inceleme mevcut mudur?
3. Hücrelerde devam eden nem ve hijyen sorunları ile ilgili bugüne dek yapılmış sağlık ve yapı denetimleri nelerdir? Son bir yıl içinde Sincan 2 No'lu Cezaevi'nde gerçekleştirilen hijyen ve sağlık kontrollerinin sayısı kaçtır, sonuçları kamuoyuyla paylaşılmış mıdır?
4. Söz konusu cezaevinde sosyal ve kültürel faaliyetlerin askıya alınmasının gerekçesi nedir? Bu faaliyetlerin yürütülmesi için mahpuslara sunulan asgari altyapı ve kaynaklar nelerdir?
5. Günde yalnızca bir saat havalandırma uygulaması Anayasa'nın 17. maddesi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne uygun mudur? Bakanlığınız bu sürenin fiziksel ve ruhsal sağlık üzerindeki etkilerine dair bir değerlendirme çalışması yapmış mıdır?
6. Mahpuslar arasında temizlik, gıda ve kıyafet paylaşımı gibi insani yardımlaşma biçimlerinin "örgütsel faaliyet" olarak cezalandırılması uygulaması Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası insan hakları sözleşmeleriyle nasıl bağdaştırılmaktadır?
7. Ceza infaz kurumlarında mahpuslar arasında insani dayanışmanın cezai yaptırıma tabi tutulmaması için herhangi bir yönerge, genelge ya da iç denetim politikası geliştirilmiş midir?
8. Sincan 2 No'lu Cezaevi'nde televizyon yayınlarına erişim hakkı nasıl düzenlenmektedir? Mahpusların yalnızca TRT kanallarına erişimi sağlanırken, farklı görüşleri yansıtan yayın organlarının izlenmesinin engellenmesi hangi yasal veya idari kararlara dayanmaktadır?

9. Son iki yıl içinde cezaevlerinde televizyon yayınına erişim hakkına ilişkin kaç başvuru yapılmıştır? Bu başvuruların kaç olumlu değerlendirilmiş, kaç reddedilmiştir?
10. Türkiye cezaevlerinde tutulan İran, Irak, Suriye ve diğer ülkelerden gelen mahpusların sayısı nedir? Bu mahpuslara yönelik çok dillilik, tercüman desteği, kültürel ihtiyaçlara duyarlılık gibi özel uygulamalar mevcut mudur?
11. Yabancı mahpusların savunma hakkı kapsamında anadilinde ifade verme ve savunma yapma hakkının güvence altına alınmasına ilişkin uygulamalar cezaevlerinde nasıl işletilmektedir?
12. Cezaevlerinde yabancı mahpuslara yönelik kötü muamele, ayrımcılık ya da keyfi disiplin cezalarına dair Bakanlığınıza ulaşan şikâyet sayısı nedir? Bu şikâyetlerin kaç hakkında soruşturma başlatılmıştır?
13. Bakanlığınız, cezaevlerindeki yaşam koşullarına dair sistematik denetimlerin sıklığını artırmayı ve bağımsız izleme mekanizmalarının (baro temsilcileri, insan hakları kuruluşları, CPT gözlemcileri vb.) erişimini genişletmeyi planlamakta mıdır?
14. Mahpusların dış dünya ile bağlantı kurma hakkı kapsamında bilgiye erişimini güvence altına almak üzere Adalet Bakanlığı'nın planladığı yeni bir düzenleme veya politika değişikliği var mıdır?